

YRITTÄJYYSLINJAUKSET EDUSKUNTAVAALEIHIN 2023:

EK:n yrittäjien **7** askelta Suomen kasvuun

Elinkeinoelämän
keskusliitto

”Eri puolella Suomea toimivat pk-sektorin työnantaja-yritykset ja niiden omistajayrittäjät ovat kansantaloutemme peruskallio ja elinvoiman lähde.

Siksi tavoitteenamme on saada Suomeen kaikkien aikojen yrittäjämönteisin hallitusohjelma.

Luodaan pk-yrityksille edellytykset ja kannusteet kasvaa, investoida, työllistää, laajentua vientiin ja menestyä kansainvälisessä kilpailussa!”

Tuomas Pere

Yrittäjävaltuuskunnan puheenjohtaja
Pintos Oy

EK:n yrittäjien **7** askelta Suomen kasvuun

Terve julkinen
talous

1

Ratkaisuja
osaajapulaan

2

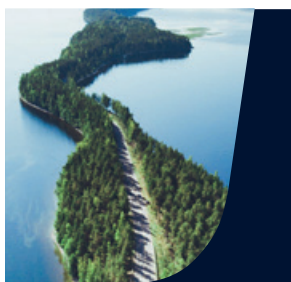
Kannustava
verotus

3

Työnantajana
toimiminen

4

Suomalainen
omistajuus

5

Investoinnit
liikkeelle

6

Vahva
Mittelstand

7

1

Terve julkinen talous

Terve julkinen talous on yhteiskunnan jatkuvuuden perusta ja mahdollistaa sopeutumisen myös ennakoimattomiin tilanteisiin. Julkiset menot ovat viime vuosikymmeninä kasvaneet huolestuttavalle tasolle. Mittava julkinen palvelutuotanto syrjäyttää yksityistä yritystoimintaa.

Jatkossa menojen kasvua kiihdyttää Suomen ulkoisen turvallisuuden varmistaminen ja väestön ikääntyminen. Uhkana on julkisen velan karkaaminen kestävämmälle tasolle. Julkisen talouden kestävyys tulee tähdätä menojen tiukalla priorisoinnilla ja hillitsemällä niiden kasvua. Veronkiristykset eivät voi olla ratkaisu, koska verotuksen taso on Suomessa kansainvälisesti vertaillen jo nyt varsin korkea.

Kysymys on polttava myös pk-sektorin työnantajayrityksille, jotka luovat perustan työllisyydelle ja hyvinvointivaltion rahoitukselle ja joille laadukkaat julkiset palvelut ovat elintärkeitä.

• • • • •
*Ylihallituskautinen
sitoutuminen julkisen talouden
tasapainottamiseen!*
• • • • •

EK:n työnantajayrittäjien ratkaisut:

- Kaiken lähtökohtana on ylihallituskautinen sitoutuminen julkisen talouden kestävyys.
- Velka- ja verovetoisen taloudenpidon sijaan on ryhdyttävä toimiin, joilla vahvistetaan yrittäjyyttä, omistajuutta ja työllisyyttä. Siten kasvu maksaa velan.
- Vakaa ja terve julkinen talous kannustaa investoimaan ja mahdollistaa yritysten kasvun sekä työpaikkojen luomisen.

2

Ratkaisuja osaajapulaan

Osaajapula syö Suomen talouskasvua – ja täysin turhaan. Yritykset olisivat valmiita tarjoamaan työpaikkoja ja laajentamaan toimintaa, mutta hyvät aikeet kaatuvat rekrytointivaikkeuksiin.

Tilanne on kärjistynyt käytännössä kaikilla toimialoilla ja kaikkialla Suomessa. Osaajapula koskee niin ammatillisen koulutuksen saaneita kuin korkeasti koulutettuja. Ongelmat korostuvat pk-sektorilla: mitä pienempi työnantaja, sitä suurempi suhteellinen merkitys yhdellä työntekijällä on.

Ikäluokkien pientymisen takia ongelmaa ei ratkaista kotimaisin voimin. Suomi tarvitsee maahanmuuttopoliitiikkaan täyskäännöksen: työperäisen maahanmuuton säännöstelystä tulee siirtyä kansainvälisten rekrytointien kaikinpuoliseen vauhdittamiseen.

*Ratkaistaan osaajapulaa
kotikentällä ja vauhditetaan
kansainvälistä rekrytointia!*

EK:n työnantajayrittäjien ratkaisut:

Osaaminen ja koulutus

- Lisätään yrityslähtöisiä toimintamalleja niin koulutuksen sisällöissä kuin koulutuksen kehittämisessä.
- Lisätään digitaitojen koulutusta kaikilla aloilla ja koulutusasteilla. Panostetaan perusopetukseen, jotta nuoret saisivat riittävät perustaidot ja jatko-opiskeluvalmiudet.
- Varmistetaan, että pk-yritykset pysyvät ajan tasalla alueellisten työvoima- ja yrityspalveluiden muutoksista ja saatavuudesta.

Työnteon kannusteet

- Vahvistetaan työnteon kannusteita porrastamalla ansiotuloon suhteutettua työttömyyspäivärahaa työttömyyden keston mukaan. Palautetaan työttömyysturvan omavastuu 7 päivään. Uudistetaan myös asumistuen ehtoja työnteon kannustaviksi.

Kansainvälisten rekrytointien helpottaminen

- Toteutetaan ulkomaalaislain kokonaisuudistus, jolla sujuvoitettaisiin ja nopeutettaisiin työperäisen maahanmuuton käsittelyprosessejä.
- Rekrytoinneissa lisää joustavuutta ja tapauskohtaista harkintaa kielitaitovaatimuksiin.
- Kehitetään kansainvälisten rekrytointien tuki- ja palveluja pk-yrityksille.

3

Kannustava verotus

Pk-yritysten verotuksen tulee olla kannustavaa ja kansainvälisesti kilpailukykyistä, jotta yritykset, pääomat, omistajuus ja työpaikat säilyvät Suomessa. Verotuksen ennakoitavuus ja veropäätösten johdonmukaisuus auttaa pk-yrityksiä toimintansa pitkäjänteisessä kehittämisessä.

Verotuksen kannustavuus on erityisen olennaista tilanteissa, jossa yksityisen sektorin on kyettävä lähivuosina huomattaviin investointeihin muun muassa ilmastokään-teen aikaansaamiseksi.

*Kohti kannustavaa,
kilpailukykyistä ja
ennakoitavaa verotusta!*

EK:n työnantajayrittäjien ratkaisut:

- Luovutaan perintöverotuksen toisesta veroluokasta ja lasketaan veroprosentteja maltillisesti. Säädetään 10 vuoden maksuaika sovellettavaksi kaikissa tilanteissa ja riippumatta siitä, kuka perii tai kuinka paljon.
- Palkkatulon kireä verotus vaikuttaa haitallisesti kannustinloukkuihin ja osaajapulaan. Kaikissa tuloluokissa tarvitaan parempia kannusteita työn tekemiseen, kehittymiseen ja uralla etenemiseen. Nykyinen ankara progressio ei näitä tavoitteita tue.
- EK on esittänyt yhdessä Perheyrittäjien liiton ja Keskuskauppakamarin kanssa kokonaisuudistusta, jolla muutettaisiin osinkoverojärjestelmä neutraaliksi ja nettovarallisuudesta riippumattomaksi. Uudistuksella haettaisiin ratkaisuja siihen, kuinka osinkoverotus saataisiin paremmin tukemaan kasvuyrittäjyyttä ja talouden uudistamista.
- Maastapoistumisveron ei tule edetä toimeenpanoon. Jo aloite kiihdyttää pääomapakoa Suomesta.

4

Työnantajana toimiminen

Pienet ja keskiuuret yritykset ovat Suomen työllisyyden kivijalka – vuoden 2009 finanssikriisin jälkeen valtaosa uusista työpaikoista on syntynyt 10–249 henkeä työllistäviin pk-yrityksiin.

Samaan aikaan työllistämisen kynnys on noussut. Työnantajayritysten määrä on laskenut kuluneen vuosikymmenen aikana useilla tuhansilla. Viimeisimpien tilastojen mukaan työnantajayrityksiä on enää 85 000 kappaletta.

On aika kääntää kehityksen suunta, keskeisenä keinona paikallisen sopimisen laajentaminen. Työrauhalainsäädäntö on päivitettävä tälle vuosituhannele.

*Lisää joustoja
paikallisella sopimisella;
työrauhalait 2020-luvulle!*

EK:n työnantajayrittäjien ratkaisut:

- Uudistetaan työrauhalainsäädäntöä poliittisten työtaisteluiden rajoittamiseksi ja suhteettomien tukilakkojen kieltämiseksi. Kiristetään laittomien lakkojen seuraamuksia.
- Lisätään lainsäädäntöön mahdollisuuksia sopia asioista toisin. Mahdollistetaan työlainsäädännöstä poikkeaminen valtakunnallisten työehtosopimusten lisäksi myös yrityskohtaisilla työehtosopimuksilla.

5

Suomalainen omistajuus

Ilman omistajia ei Suomessa olisi yhtäkään yritystä. Siksi omistamista on vahvistettava talouden ja hyvinvoinnin moottorina. Avainasemassa ovat eri puolilla maata toimivat kasvolliset omistaja-yrittäjät, jotka ottavat riskiä, kantavat vastuuta ja sitoutuvat kehittämään liiketoimintaansa pitkäjänteisesti ja kestävästi niin hyvinä kuin vaikeina suhdanteina.

Iso huoli koskee omistajanvaihdosten verotusta. Lähes 15 000 työnantajayritystä (henkilöstömäärä noin 90 000) on omistajanvaihdoksen edessä mm. yrittäjän ikääntymisen seurauksena. Jos yrityksiä ei saada lähivuosina siirtymään uuden omistajan käsiin, edessä on laajamittainen yritysten ja työpaikkojen alasajo.

Pelastetaan pk-sektorin omistajanvaihdokset!

EK:n työnantajayrittäjien ratkaisut:

- Jatketaan EK:n laatiman Suomalaisen omistamisen toimintaohjelman tavoitteiden ajamista (www.ek.fi/omistajuus).
- Avainasemassa on omistajanvaihdosten tukeminen verotuksen keinoin. Sukupolvenvaihdoshuojennus on välttämätön työkalu, mutta perintö- ja lahjaverotuksen on oltava kohtuullista ja ennakoitavaa myös muissa omistajanvaihdostilanteissa (lue tarkemmin sivulta 6).
- Vahvistetaan kansalaisten osakesäästämisen kehittymisedellytyksiä. Nostetaan osakesäästötilin yläraja ensi vaiheessa 200 000 euroon (nykyisin 50 000) ja poistetaan yläraja myöhemmin kokonaan.
- Nostetaan omistamisen arvostusta ja lisätään ymmärrystä sen roolista hyvinvointiyhteiskunnan rahoittamisessa.
- Omistajanvaihdoksia edistävien jatkajakoulujen määrän lisääminen.

6

Investoinnit liikkeelle

Viranomaisten lupakäsittelyn hitaus, vaikea ennakoimattomuus ja raskas byrokratia ovat muodostuneet Suomen vakavimmaksi investointilukoksi. Kuitenkin talouskasvumme turvaaminen edellyttää sekä kotimaisia että ulkomaisia investointeja.

Lupamenettelyjen hitaus on erityisen ongelmallista uudessa turvallisuustilanteessa, jossa Suomen pitäisi kaikin keinoin kiirehtiä energiainvestointeja ja vihreää siirtymää.

Myös pk-yritykset nostavat luvituksen toistuvasti esille pullonkaulana, joka vaikeuttaa yritystoimintaa ja sen laajentamista niin rakentamisessa, teollisuudessa, palveluissa, kaupassa kuin matkailussakin. Investointien myötä pysähdyksissä on myös työpaikkojen luominen.

• • • • •
*Investoinnit liikkeelle
viranomaisluvituksen
uudistuksella*
• • • • •

EK:n työnantajayrittäjien ratkaisut:

- Perustetaan Hollannin mallin mukainen täysin digitaalinen asiointikanava, jonka kautta investoija voi hoitaa hankkeen kaikki luvat yhdellä hakemuksella ja saa yhden päätöksen.
- Uusi 'lupamestari' yhteensovittaa eri viranomaisten näkemykset ja vastaa yhteydenpidosta investoijan suuntaan, tarjoten selkeän ennakkokuvan prosessista ja sen kestosta.
- Valitusmahdollisuus säilyy jatkossakin, mutta lupakokonaisuudesta saa valittaa vain kerran. Luovutaan viranomaisten mahdollisuudesta valittaa toistensa päätöksistä.
- Määritetään viranomaiskäsittelyille lakisääteinen 8 kk maksimikesto.
- Sujuvoitetaan rakentamista tehostamalla hankekaavoitusta.
- EK:n ja Rambollin raportti "Investoinnit liikkeelle lupakäsittelyä uudistamalla" osoitteessa www.ek.fi/investointiraportti

7

Vahva Mittelstand- sektori

Maailmantalouden ja geopolitiikan kriisioloissa on entistä tärkeämpää parantaa Suomen asemaa yritystoiminnan ja investointien sijaintipaikkana. Avainasemassa ovat kotimaiset omistajat, jotka ovat sitoutuneet toimimaan Suomessa läpi vaikeittenkin suhdanteiden.

Vaikuttavuuden kannalta ovat erityisen olennaisia ns. Mittelstand-yritykset, jotka ovat kasvaneet keskisuureen kokoluokkaan eli työllistävät 50–499 työntekijää. Näillä yrityksillä on huomattava vipuvaikutus talouteen: niiden osuus Suomen yrityskannasta on vain 1 prosentti, mutta osuus yksityisen sektorin työpaikoista on reilusti yli neljännes. Osuus kaikkien yritysten liikevaihdosta on lähes kolmannes.

Toistuvien kriisien maailmassa vientimme kaipaa leveämpiä hartioita, joita Mittelstand-yritykset voivat olla rakentamassa. Tällä hetkellä vain sata yritystä muodostaa kaksi kolmasosaa kokonaisviennistämme.

Mittelstand-termi viittaa Saksaan, jonka talous ja vienti nojautuvat nimenomaan laajaan keskisuurten, usein perheomisteisten kasvuyritysten sektoriin. Sama ilmiö on siivittänyt myös Ruotsia menestykseen.

Lisää keskisuuria kasvuyrityksiä!

EK:n työnantajayrittäjien ratkaisut:

Esitämme Suomen seuraavalle hallitukselle rohkean kansallisen Mittelstand-ohjelman laatimista:

- Keskisuuren yrityskokoluokan vahvistaminen
- Kasvun pullonkaulojen tunnistaminen ja niiden avaaminen
- Yli hallituskausien ulottuvan ennakoitavan ja kannustavan toimintaympäristön luominen: kotimainen omistajuus, osaava työvoima, kannustava verotus, kasvua tukeva rahoitus ja sujuvat omistajanvaihdokset.
- Näin saadaan lisää voimaa Suomen talouskasvuun, investointeihin, työllisyyteen ja vientiin.
- Keskisuurten yritysten imussa myös pienyritykset pääsevät kiinni kasvuun ja kansainvälistymiseen. Vahvistetaan verkostotaloutta ja vientikumppanuuksia.
- EK julkaisee Mittelstand-ohjelmansa syksyllä 2022.

Suomalaisyrietykset vahvoja vastuullisuudessa

Suomalainen elinkeinoelämä on kansainvälisten vertailujenkin valossa maailman etulinjassa vastuullisessa liiketoiminnassa. Pienet ja keskiuuret työnantajayrittäjät ovat kattavasti mukana vastuuta kantamassa:

- Vastuullisuus on suomalaisyritysten kilpailuetu. Tulevaisuudessa se vaikuttaa yhä enemmän mm. seuraaviin osa-alueisiin: rahoituksen hinta ja saatavuus, pääsy toimitusketjuihin, työnantajamaaine ja rekrytointi sekä kuluttajien ostokäyttäytyminen.
- Myös pk-sektorin yrityksillä on keskeinen rooli ilmastonmuutoksen ratkaisijoina ja luontokadon pysäyttäjinä. Niiden kehittämät ratkaisut on tärkeää saada myös vientimarkkinoille, jotta Suomi voi kasvattaa positiivisia ilmastovaikutuksiaan eli hiilikädenjälkeään.
- Vastuullisuutta on myös hyvä työnantajuus: työpaikkojen luominen pk-sektorilla, hyvä johtaminen, työturvallisuudesta huolehtiminen sekä tasa-arvo ja syrjimättömyys.
- Pk-yrittäjät haluavat varmistaa, että firman talous on terveellä pohjalla myös pitkällä tähtäimellä. Näin on parhaat mahdollisuudet selvittää läpi vaikeimpienkin suhdanteiden ja yritys saadaan menestymään ja työllistämään yli sukupolvien.
- Viime kädessä yritykset kantavat vastuuta koko yhteiskunnan tasolla talouskasvun, työllisyyden, investointien ja vientitulojen muodossa sekä rahoittamalla verotuloilla hyvinvointiyhteiskunnan palvelut. Yritysten tuottamalla veroeuroilla rahoitetaan niin peruskoulua, julkisia sote-palveluita, poliisin toimintaa, hävittäjähankintoja kuin vaikka kirjastopalveluita.

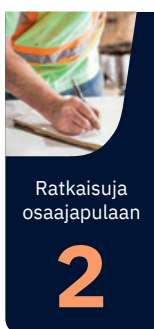
EK:n teettämän Pk-vastuullisuusbarometrin mukaan yli 90 prosenttia pk-sektorin työnantajista arvioi, että vastuullisuus on merkittävä asia oman liiketoiminnan kannalta. Yli 80 prosenttia nosti vastuullisuuden tärkeimpien osa-alueiden joukkoon henkilöstön hyvinvoinnin, työturvallisuuden ja osaamisen kehittämisen. Korkealle sijoittui myös ympäristövastuu ilmaston, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristönsuojelun näkökulmasta.

EK:n yrittäjien **7** askelta Suomen kasvuun

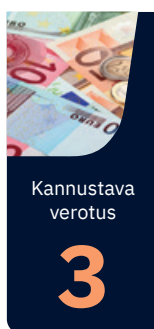
Terve julkinen
talous

1

Ratkaisuja
osaajapulaan

2

Kannustava
verotus

3

Työnantajana
toimiminen

4

Suomalainen
omistajuus

5

Investoinnit
liikkeelle

6

Vahva
Mittelstand

7

- 1.** Ylihallituskaupallinen sitoutuminen julkisen talouden tasapainottamiseen
- 2.** Ratkaistaan osaajapula kotikentällä ja vauhditetaan kansainvälistä rekrytointia
- 3.** Kohti kannustavaa, kilpailukykyistä ja ennakoitavaa verotusta
- 4.** Lisää joustoja paikallisella sopimisella; työrauhalait 2020-luvulle
- 5.** Pelastetaan pk-sektorin omistajanvaihdokset
- 6.** Investoinnit liikkeelle viranomaisluvituksen uudistuksella
- 7.** Lisää keskisuuria kasvuyrityksiä Suomeen (Mittelstand)

Elinkeinoelämän
keskusliitto

Elinkeinoelämän keskusliitto EK

PL 30 (Eteläranta 10), 00131 Helsinki • Puh. 09 420 20

ek@ek.fi • www.ek.fi

Twitter: @Elinkeinoelama

Lisätiedot:

PK-johtaja Petri Vuorio

Puh. 050 323 2979

petri.vuorio@ek.fi

Julkaisu verkossa:

www.ek.fi/pk2023

Kesäkuu 2022